

Vlaanderen
is erfgoed

Opheffingsdossier

Betonnen brug in Riemst (Vroenhoven)

Monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Opheffingsdossier:

Betonnen brug, Riemst (Vroenhoven), Maastrichtersteenweg zonder
nummer – monument

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/73066/106.1

27/05/2022

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.2.	Historisch overzicht	4
1.3.	Historiek van het beschermings- en beheersdossier	5
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	6
2.	Evaluerend gedeelte	6
2.1.	Evaluatie van de opheffing van de bescherming	6
2.2.	Registratie van de erfgoedwaarden die zijn verloren gegaan	6
2.3.	Motivering van de afbakening van de opheffing	6
2.4.	Juridische toestand	6
2.4.1.	Onroerend Erfgoed	6
3.	Bronnen	6
3.1.	Archiefbronnen	6
3.2.	Websites	7
4.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	7
4.1.	Omgevingsplan	7
4.2.	Fotobijlage	7
4.3.	Documentatie	7

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

Dit is het inhoudelijk dossier bij het opheffingsbesluit van de brug over het Albertkanaal in Riemst (Vroenhoven). De opheffing van de bescherming kadert in de herziening van het beschermde erfgoedbestand, zoals ingeschreven in de Beleidsnota Onroerend Erfgoed (2019-2024) van minister Matthias Diependaele.

De bescherming van de brug werd onderzocht in het project 'Aangetaste en verdwenen beschermingen' (2020-2021)¹. Hierin zijn beschermingen onderzocht van bouwkundig, houtig en landschappelijk erfgoed met een onduidelijke fysieke toestand. Het onderzoek had een drieledige bedoeling:

- Nagaan wat de huidige fysieke toestand van het beschermde erfgoedobject is en in hoeverre het nog beantwoordt aan de toestand waarin het werd beschermd
- Achterhalen welke de oorzaken zijn van eventuele veranderingen
- Een beslissing nemen over de bescherming van het erfgoedobject

Op basis van dit onderzoek zijn 44 volledige en 1 gedeeltelijke opheffing van beschermingen toegevoegd aan de beschermingskalender 2022, evenals 3 wijzigingen van beschermingen van verplaatst erfgoed.

Deze opheffingen en wijzigingen worden gefaseerd uitgevoerd. Het eerste pakket dat hier wordt voorgelegd bevat beschermd bouwkundig en landschappelijk erfgoed waarvan de erfgoedwaarden onherstelbaar aangetast zijn door

- een ernstige (onvrijwillige) aantasting of calamiteit
- werken die vergund zijn door het agentschap Onroerend Erfgoed of zijn voorgangers

Voor vier dossiers in dit eerste pakket wordt de opheffing of wijziging van de bescherming voorgesteld omdat het beschermde onroerend goed met toelating van het agentschap Onroerend Erfgoed of zijn rechtsvoorgangers verplaatst werd en

- het beschermde onroerend goed op de nieuwe locatie opnieuw beschermd werd. De bescherming op de oorspronkelijke locatie wordt om die reden opgeheven.
- de verplaatsing noodzaakt een wijziging van het oorspronkelijk beschermingsbesluit. Het beschermingsbesluit wordt aangepast in functie van een bescherming op de nieuwe locatie.

Hierna volgen nog twee pakketten:

- bouwkundig en landschappelijk erfgoed waarvan de toestand problematisch was op het moment van bescherming
- bouwkundig erfgoed dat gesloopt is

1.1. Situering

De verdwenen brug vormde tot 2009 de oversteek van de Maastrichtersteenweg over het Albertkanaal in Vroenhoven. Ze bevond zich vlak naast de huidige brug. De bunker naast de brug maakt geen deel uit van dit opheffingsdossier.

1.2. Historisch overzicht

Het Albertkanaal werd in 1930-1939 aangelegd om de haven van Antwerpen te verbinden met de steenkoolbekkens van Luik en Limburg. Samen met de uitgraving van het kanaal werden bruggen voor het spoor- en wegverkeer gebouwd. De brug in Vroenhoven kwam

¹ Voor meer informatie over dit onderzoeksproject verwijzen we naar het online onderzoeksrapport: AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021: *Beschermd, beschadigd, verdwenen. Onderzoek en evaluatie van ernstig aangetast en verdwenen beschermd erfgoed* [online], <https://oar.onroenderfgoed.be/item/6378> (geraadpleegd op 10 februari 2022)

tot stand in 1935-1937². Ontwerpers waren ingenieurs H. Santilman en J. De Clercq, en ingenieur-architect J. François.

De betonnen boogbrug overspande een 23 meter diepe uitsnijding van het kanaal die sindsdien bekend staat als het 'geologisch talud' van Vroenhoven. Door de uitgraving werd immers een geologische gelaagdheid van kalksteen, zand, grind en leem frontaal zichtbaar³. De brug werd gebouwd over een versmalling van het kanaal. De constructie bestond uit drie grote bogen tussen twee brugpijlers op de oevers van het kanaal. Betonnen stijlen vormden de verbindende ondersteuning tussen de rijweg bovenaan en de drie bogen eronder.

Ter verdediging van de brug in het geval van een Duitse inval werd in de jaren 1930 een bunker naast de brug gebouwd⁴. Tijdens de Duitse inval in België in 1940 werd tevergeefs geprobeerd de brug op te blazen. De brug werd wel sterk beschadigd in september 1944. Explosieven van het terugtrekkende Duitse leger leidden tot de gedeeltelijke instorting van de centrale boog. De brug werd in 1947 hersteld en opnieuw in gebruik genomen.

De versmalling van het Albertkanaal onder de brug vormde een vertraging van de scheepvaart. Slechts één schip kon hier het kanaal doorvaren. Om het dwarsen van twee schepen mogelijk te maken werd het kanaal verbreed. Dit betekende dat de twee pijlers van de brug moesten worden verwijderd. In het kader van de verbreding van het kanaal werd de betonnen brug in 2009 gesloopt. In 2010 werd de nieuwe brug over het verbrede kanaal in gebruik genomen.

De geschiedenis van de brug en haar betekenis voor de binnenscheepvaart wordt in leven gehouden door het museum dat naast de brug is opgericht⁵. De bewaarde bunker naast de brug maakt deel uit van het museum.

1.3. Historiek van het beschermings- en beheersdossier

De betonnen brug werd beschermd als monument op 17 maart 1995 omwille van de industrieel-archeologische waarde: "*als betonnen constructie over het Albertkanaal, gebouwd in 1937 naar ontwerp van de ingenieurs H. Santilman en J. De Clercq en ingenieur-architect J. François*"⁶.

In hetzelfde beschermingsbesluit werd ook de betonnen bunker naast de brug beschermd als monument⁷.

In 2003 gaf de toenmalige dienst Monumenten en Landschappen een gunstig advies voor de sloop van de betonnen brug en de bouw van de nieuwe brug⁸. Een ontwerp voor besluit tot opheffing van de bescherming is bewaard in het archief van Onroerend Erfgoed. Tot een ondertekening van dat opheffingsbesluit is het echter niet gekomen. In 2007 volgde nog een negatief advies voor de sloop van de brug door de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen. In 2009 werd de brug afgebroken. De afzonderlijk beschermde bunker naast de brug is bewaard.

² AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2022: *Betonnen brug* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/37032> (geraadpleegd op 10 februari 2022); https://nl.wikipedia.org/wiki/Brug_bij_Vroenhoven (geraadpleegd op 10 februari 2022).

³ https://nl.wikipedia.org/wiki/Geologisch_talud

⁴ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/37034>

⁵ <https://www.debrugvanvroenhoven.be/>

⁶ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/2299>

⁷ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/2300>

⁸ Onroerend Erfgoed Limburg, Beschermingsdossier 4.01/73066/122.1 OL000298, betonnen brug in Vroenhoven (Riemst)

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De huidige fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit opheffingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens een plaatsbezoek op 4 februari 2022. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de opheffing.

De betonnen brug is volledig verdwenen.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de opheffing van de bescherming

De betonnen brug werd in 2009 volledig gesloopt om een verbreding van het Albertkanaal mogelijk te maken.

De bescherming van de betonnen brug als monument wordt opgeheven, omdat de erfgoedwaarden van het beschermde goed onherstelbaar zijn aangetast of verloren gegaan.

2.2. Registratie van de erfgoedwaarden die zijn verloren gegaan

De erfgoedwaarden zijn reeds volledig verloren gegaan. Het beschermingsdossier registreert de erfgoedwaarden die verloren zijn gegaan voldoende. Er zijn bijgevolg geen bijkomende maatregelen vereist voor de registratie van de erfgoedwaarden of het behoud van erfgoedelementen in een onroerenderfgoeddepot.

De erfgoedwaarde van de verdwenen brug wordt in herinnering gebracht in het museum over de brug van Vroenhoven.

2.3. Motivering van de afbakening van de opheffing

De bescherming als monument van de betonnen brug, Maastrichtersteenweg zonder nummer in Riemst, wordt geheel opgeheven. Het kadastraal perceel gevat door de opheffing is opgenomen in artikel 2 van het ministerieel besluit.

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Onroerend Erfgoed

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit opheffingsdossier over gaat.

Naast de huidige brug over het Albertkanaal bevindt zich de als monument beschermde bunker uit de jaren 1930.

3. BRONNEN

3.1. Archiefbronnen

Onroerend Erfgoed Limburg, Beschermingsdossier 4.01/73066/122.1 OL000298, betonnen brug in Vroenhoven (Riemst)

3.2. Websites

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2022: *Betonnen bunker* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/3704> (geraadpleegd op 25 januari 2022)

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2022: *Betonnen brug* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/37032> (geraadpleegd op 25 januari 2022)

S.N. 2022: *Brug bij Vroenhoven* [online], Wikipedia https://nl.wikipedia.org/wiki/Brug_bij_Vroenhoven (geraadpleegd op 25 januari 2022)

S.N. 2022: *Geologisch talud* [online], Wikipedia https://nl.wikipedia.org/wiki/Geologisch_talud (geraadpleegd op 25 januari 2022)

4. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

4.1. Omgevingsplan

4.2. Fotobijlage

De fotoregistratie van de fysieke toestand, gevoegd als bijlage bij het ministerieel besluit, bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.

4.3. Documentatie

De documentatie bij het inhoudelijk opheffingsdossier bevat bijkomend materiaal zoals kaarten, postkaarten, archiefphoto's, bouwplannen, kadastrmutaties, hoogtemodellen, e.d. dat het dossier verder onderbouwt of illustreert.